

Een terug- en vooruitblik

10 jaar Platform Bodembeheer

In de afgelopen tien jaar heeft het platform bodembeheer meer dan 4.000 bodemprofessionals geïnformeerd over actuele bodembrede thema's. Terugkijkend op deze tien jaar, zien we de diverse trends in het werkveld terugkomen in de onderwerpen van de bijeenkomsten: de verbreding van het werkveld, de beleidsvernieuwingen, het leggen van relaties naar maatschappelijke thema's. Ook kwamen via de platformbijeenkomsten diverse initiatieven en samenwerkingen tot stand. Met het tienjarige lustrum van ons platform is het tijd voor een terugblik én voor een blik naar de toekomst.

Door Linda Maring en Marco Vergeer

Over de auteurs:

ir. L. Maring is projectleider bij Deltares, bij de businessunit bodem en grondwatersystemen en betrokken bij het platform bodembeheer sinds 2005. drs. M. Vergeer is adviseur bij Royal Haskoning SMC (Strategie en Management Consultants) en vanaf de start betrokken bij het platform bodembeheer

HISTORIE

De Begeleidingscommissie Actief Bodembeheer was medio jaren '90 een verzamelplek van mensen die streefden naar een nieuwe aanpak van bodem. Het waren dezelfde mensen die destijds de motoren waren achter de Beleidsvernieuwing Bodem (BEVER). Waar BEVER het beleid (van bovenaf) veranderde, deed actief bodembeheer dat in praktijksituaties (van onderaf). In werkboeken Actief Bodembeheer zijn de verhalen opgetekend.

De groep van actief bodembeheerders groeide. Overall in het land ontstonden initiatieven en deze initiatiefnemers hadden de behoefte aan het delen van kennis en ervaringen. Bovendien wilden ze een loket naar de landelijke beleidsmakers om ideeën en wensen te delen. Eind jaren '90 werd de club en de behoefte aan kennis- en ervaringsdeling zo groot dat besloten werd om met steun van het net opgerichte SKB een platform op te richten, het Platform Bodembeheer.

OPRICHTING

Het Platform is opgericht in november 2000 om de kennisoverdracht op het terrein van bodembeheer te ondersteunen. De mensen die daar dagelijks mee bezig zijn, zijn de doelgroep. Het platform heeft er altijd naar gestreefd deze mensen te inspireren met vernieuwingen in het bodemwerkveld en -beleid. Voor de beleidsmakers betekende het de kans om beleidvoornemens te introduceren of te toetsen in de praktijk en de reacties mee te nemen in nieuwe beleidsontwikkelingen. Het platform faciliteert daarnaast kennis- en informatieoverdracht en biedt een ontmoetingsplaats voor bodemprofessionals.

Sinds 2000 heeft het platform zich zowel inhoudelijk als qua achterban ontwikkeld tot een breed bodemplatform met een

actief adressenbestand van ruim 1.600 bodemprofessionals, waarvan circa 50% overheden en 50% kennisaanbieders.

TRENDS IN DE AFGELOPEN 10 JAAR

De afgelopen 10 jaar hebben veel verschillende onderwerpen de revue gepasseerd, waarbij duidelijk te zien is dat een verbreding en vernieuwing in thema's is opgetreden. Tot 2004 is het meest voorkomend thema de bodemsanering. Afgeleide onderwerpen daarvan zijn bodemdata en -informatie (gestuurd door landsdekkend beeld), omgaan met baggerspecie, verbetering en financiering van de bodemsaneringsketen, etc. Al in dit vroege stadium bespreken de deelnemers het

FOTO 1. HET POSITIONEREN VAN INSTRUMENTEN OP DE SANERINGSKETEN BIJ DE INSTRUMENTENCATWALK IN 2007.

integraal werken en het samenwerken als belangrijke peilers voor het behalen van betere resultaten.

In 2006 zet het platform deze discussie voort door in twee grote bijeenkomsten over de bodemagenda. In navolging van de Beleidsbrief bodem is op dat moment de verbreding in gang gezet. In de bijeenkomsten worden de raakvlakken tussen bodem en ruimtelijke ordening, water, landbouw en natuur gezocht. Deze resulteren in een gebiedsgerichte benadering. Daarnaast wordt een vernieuwing van het bodem(sanerings)beleid besproken, met als doelen risicobenadering, meer marktwerking en kwaliteitsverbetering in de keten. Er worden duidelijke links gelegd naar het landelijke gebied, de baggeropgave, ruimtelijke aspecten van bodembeheer en informatiebeheer.

In de zomer van 2007 gaat het platform nog een stap verder. De deelnemers gaan aan ronde tafels op zoek naar de bodem-

vorm te geven. De zoektocht naar de bodemgraal sloot af met een prachtige aardkundige fietstocht door de provincie Noord-Brabant.

De aansluiting bij maatschappelijke thema's zet zich voort in de volgende bijeenkomst in 2007: Bodem en Klimaat.

Bodemenergie is inmiddels een belangrijk thema. Hoe kunnen nieuwe functies bijdragen aan het klimaatvraagstuk en hoe beïnvloed het klimaat de bodem? Er werden stellingen getoetst en met de stelling 'Klimaat zal voor mij hét leidende thema vormen in het bodembeheer van de komende jaren' waren de meeste mensen het eens. De conclusie: We zijn voor gebruik van de bodem, maar met gebruik van gezond verstand! Op deze bijeenkomst nam een medewerker van de gemeente Den Haag voor het eerst kennis van geothermie. Dit heeft er toe geleid dat in 2010 een vergaand onderzoek is gestart naar het verwarmen van een Haagse wijk met aardwarmte!

In 2008 is het tijd voor verandering van de mens. In Groningen en Den Haag gaan we in op het feit dat de verbreding van het werkveld andere eisen stelt aan de bodemmedewerker.

Samenwerking en integraal denken is daarbij van belang. In de bijeenkomst 'Change' kunnen de deelnemers door middel van de masterclasses Coalitievorming & participatie; Communicatie; RO en gebiedsontwikkeling vormgeven aan de veranderende (initieënde en stimulerende rol) van de bodemmedewerker.

NIEUWE INITIATIEVEN EN SAMENWERKING

Het platform bodembeheer heeft in de afgelopen jaren ook plaats geboden aan nieuwe initiatieven. Bij de oprichting van Bodem+ in 2004 wordt aan de deelnemers gevraagd aan welke producten van Bodem+ het meeste behoefte is. Vooral informatiebeheer, bodemsanering, de milieuaansprakelijkheid en het kostenverhaal scoren hoog. In 2006 wordt tijdens een platformbijeenkomst het platform Nazorg opgericht. In 2010 presenteert het Uitvoeringsprogramma van het Convenant zich via het Platform Bodembeheer.

Het Platform werkt veel samen met anderen. Zo is in 2005 met het Bodem Europa Platform de eerste Europa-bijeenkomst geor-

De ontwikkelingen in ons dynamische werkveld liggen nog lang niet stil

graal. Er wordt gefilosofeerd over verschillende toekomstbeelden voor diverse thema's. Hier zien we voor het eerst dat expliciet de aansluiting wordt gezocht bij nu nog steeds actuele thema's zoals klimaatverandering, natuurontwikkeling en aandacht voor onderwijs. Jong SKB gebruikt de bijeenkomst om aandacht te vragen voor hun visie op duurzaam bodembeheer. Bij de terugkoppeling was de oproep om meer centrale regie en sturing opvallend. Deze gezamenlijkheid wordt wenselijk geacht om de decentralisatie van het bodembeleid beter

FOTO 2. RONDETAFELESSESSIE ONDERGROND BIJ REGIOBIJENKOMSTEN OVER HET CONVENANT IN 2010.

ganiseerd. Hier wordt ook aandacht geschonken aan 'hoe het bij water gaat' bij de Kaderrichtlijn water. In 2002 is samen met Baggernet een bijeenkomst gehouden over waterbodems. In deze bijeenkomst is de basis gelegd voor een nieuw beleid voor baggerspecie, waarbij samenwerking en integrale oplossingen de sleutelbegrippen zijn. De afgelopen jaren heeft het Platform Bodembeheer samengewerkt met SKB, SIKB en Bodem+. Actuele onderwerpen zijn vanuit de invalshoeken van deze drie organisaties belicht.

OPZET VAN BIJENKOMSTEN

Het Platform Bodembeheer organiseert circa 3 bijeenkomsten per jaar en kent geen standaardopzet. Er wordt regelmatig gebruik gemaakt van een vorm met enkele plenaire presentaties en parallelle sessies, maar er is ook gewerkt met spelvormen. Bij het grondstromenspel in 2002 hebben 400 deelnemers kennis gemaakt met het nieuwe grondstromenbeleid. In 2005 is het ganzenbordspel voor één dag gewijzigd in het asbestspel waarin alle beleidsveranderingen van dat moment terugkwamen.

In 10 jaar platform is duidelijk te zien dat een verbreding en vernieuwing in thema's is opgetreden

Het platform heeft de 'catwalk' in het bodemwerkveld geïntroduceerd. In 2007 hebben zich vele instrumenten voor bodemsanering gepresenteerd. Deze bijeenkomst is georganiseerd naar aanleiding van introductie van de website Richtlijn Herstel en Beheer, de ontwikkelingen rondom de kwaliteitsborging van bodemsanering en het uitkomen van het rapport 'Verbetering kostenbeheersing bodemsaneringsprojecten' door Bodem+ en SKB. De bijeenkomst beoogde het instrumentarium beter in te zetten en om een efficiëntieslag te maken.

In 2010 was er opnieuw een catwalk. Ditmaal over de tools die horen bij een breed bodembeleid. De instrumenten van zowel de bekende onderwerpen (grondstromen, bodemsanering) als van nieuwere onderwerpen (ondergrond en gebiedsgericht grondwaterbeheer en gebiedsontwikkeling) kwamen aan de orde. Het bleek dat voor alle categorieën inmiddels veel instrumenten zijn ontwikkeld. Opvallend was dat de nieuwere onderwerpen het best werden bezocht.

Ook wordt gewerkt met quizen. In 2008 wordt de 'Mag dat met grondstromen?'-dag afgesloten met het afnemen van een theorie-examen. De winnaars mochten vakantiewerk doen op de belcentrale van Infomil en vragen over het Besluit bodemkwaliteit beantwoorden.

Tot twee keer toe is op BodemBreed de BQ-test gehouden. In 2005 wonnen de 'betweters' (adviseurs). In 2007 volgde 'the revenge' waarbij de 'ivoren torens' (de Rijksoverheid) wonnen. En we tekenen. In 2008 is het innovatielandschap getekend in een bijeenkomst waarin werd gediscussieerd over de levenscyclus van nieuwe in-situ saneringstechnieken.

EVALUATIE

Het platform heeft ruim 4.000 personen geïnformeerd over trends en ontwikkelingen rond bodem en bodembeleid. Veel

mensen gebruiken de bijeenkomsten om snel en efficiënt te worden bijgepraat over de diverse onderwerpen.

Het Platform Bodembeheer heeft de afgelopen tien jaar op diverse momenten veranderingen in het bodembeleid beschikbaar gemaakt voor het grote (bodem)publiek. Daarbij is een variatie aan werkvormen gebruikt. Gezien de bezoekersaantallen wordt daarmee voorzien in een behoefte. Daarbij wordt geconstateerd dat het Platform Bodembeheer primair gericht is op bodemprofessionals. Op het betrekken van andere werkvelden is de afgelopen 10 jaar niet ingezet.

TOEKOMST

Het Platform Bodembeheer wil ook in de toekomst het informatiekanaal naar bodemprofessionals zijn. De ontwikkelingen in ons dynamische werkveld gaan door. Graag willen we het werkveld informeren over de verbreding van het bodembeleid, zoals die binnen SIKB (archeologie, aardkundige waarden), Bodem+ (initiatief Bewust Bodemgebruik) en SKB (nieuwe experimenten in een nieuw programma) en de overheden (Convenant) zich afspelen. Samenwerking met andere werkvelden ligt daarbij voor de hand, maar het platform zal primair de bodemprofessional bedienen.

Van catwalk, via quizen en werksessies heeft het platform ruim 4.000 bodemprofessionals geïnformeerd over actuele bodemthema's

NIEUWE ONDERWERPEN

Het kernteam heeft in samenwerking met haar stuurgroep (bestaande uit SKB, SIKB, Bodem+, VROM en IPO) diverse onderwerpen van aandacht geagendeerd:

- Meet the science: Hoe komen kennis en praktijk dichter bij elkaar (november 2010).
- De bodem onder de stad: Welke natuurlijke functies van de bodem zijn er en kunnen we benutten in stedelijk gebied.
- SimSOILS: Er is veel gebeurd en er staat veel te gebeuren rond informatievoorziening in bodemland sinds de vorige bijeenkomst in 2003 over het landsdekkend beeld.

REFERENTIES

Zie voor alle activiteiten, verslagen en nieuws: www.platformbodembeheer.nl
Het platform bodembeheer is sinds kort ook als groep te vinden op linked-in: www.linkedin.com